

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 9.—, inozemstvo
Din 64.—, — Poštno-čkovni
račun 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon interurban 113.

Cena inseratom: cela
stran Din 2000.—, pol stra-
ni Din 1000.—, četrt strani
Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—,
1/16 str. Din 125.—, Mali ogle-
si vsaka beseda Din 1.20.

„Kmetiska zveza“ za vinogradnike.

»Kmetiska zveza« je poslala 12. febru-
arja g. finančnemu ministru in drugim
merodajnim faktorjem v Beogradu na-
slednjo vlogo in prošnjo:

Vaše blagorodje, gospod minister!

Oddelek za davke v ministrstvu fi-
nanc je pod štev. 3076 z dne 16. januar-
ja 1930 izdalo na osnovi člena 68. zaka-
na o državni trošarini, o taksah in pri-
stojbinah k členu 6., točka 6, sledeče
objasnjenje in navodila vsem financij-
skim direkcijam:

»Vino, katero posestniki vinograda
pridelajo iz lastnega vinograda ter ga
prenesejo iz kraja proizvodnje v kraj
svojega stanovanja, ki se ne nahaja v
isti občini, kjer je vinograd, — mora
spremljati sprovodnica (obrazec 4) ter
se mora na to vino plačati državna in
oblastna trošarina v kraju opredelitve.
Organi finančne kontrole morajo pri
izdajanju sprovodnice opozoriti te ose-
be, da bodo morale plačati državno tro-
šarino in oblastno trošarino na vino v
kraju stanovanja — opredeljenja ter da
se pri njih ne more uporabiti odločba
člena 108, t. 20 trošarinskega pravilni-
ka. Direkcija bo o tem obvestila vse fi-
nančne oblasti in organe finančne kon-
trole, da morajo v bodoče strogo postopati
po tem objašnjenju (pojasnilu).«

Gospod minister! K temu objašnjenju
in navodilu si dovoljuje podpisana or-
ganizacija kot stanovsko kmetijska
strokovna organizacija v tej predstavi
sledeče pojasnilo in prošnjo:

1. Gospod finančni minister blagovoli
administrativno izvajanje tega obja-
šnjenja takoj ukiniti;

2. izdati blagovoli na podlagi zakona
o trošarini, o taksah in pristojbinah tol-
mačenje, ki se krije z dosedanjim tol-
mačenjem in dosedanje prakso. Vse to
na podlagi sledečih razlogov:

I. Politične občine so posebej v drav-
ski banovini in prav posebej še v naših
vinorodnih krajih izredno majhne in
razkosane. Tako ima samo območje se-
danjega okrožnega inšpektorata, to je
približno bivša mariborska oblast, okoli
720 političnih občin.

II. Razkosanost posestev tudi majh-
nih od 5 orolov naprej je vsled velike
obljudenosti in vsled oblike zemeljske
površine in gospodarskih kultur obde-
lane zemlje izredno velika. Polja, trav-
niki, gozdovi in vinogradi enega in iste-
ga posestnika so najmanj v dveh, še
večkrat pa v treh do petih političnih

občinah. Ta pojav je splošen in ob ma-
lokmetijskem gospodarstvu pri nas nu-
jen in neizbežen.

III. Način gospodarenja pri našem
malokmetijskem gospodarstvu posebej v vinogradni-
ških krajih je ta, da posestnik često ni-
ma ali preše ali kleti ali stanovanja pri
vinogradu, ali pa ima klet (zidanico)
pri vinogradu, pa nosijo člani njegove
družine vino za lastno uporabo v majh-
nih količinah od 1 do 10 litrov, od slu-
čaja do slučaja ali na dom ali na trav-
nik ali gozd, odnosno z doma v vino-
grad.

IV. Omenjeno objašnjenje menja iz
osnove sestav dajatev in davčne obre-
menitve vinogradnikov, ker obdači pro-
ducenta za isti pridelek na istem me-
stu, na istem objektu proizvodnje dva-
krat, kar ni pri nobeni drugi panogi
kmetijstva, pa tudi ne pri industriji in
ne v obrti.

V. Uvaja se v finančno upravo praksa,
ki dosedaj niti v bivši državi, niti v na-
ši državi ni nikdar obstojala in dosedaj
ni bila nameravana. Pogrešno in ne-
točno je namreč v obrazloženju nave-
dena trditev, da se je duh in namen čl.
6, točka 6, zakona o trošarini po čl. 108,
točka 20. trošarinskega pravilnika v
praksi obšel. Dejstvo je namreč, da ve-
do vsi bivši finančni ministri, vsi na-
čelniki in referentje, posebej pa še vsi
bivši narodni poslanci iz obdravske ba-
novine in iz drugih vinorodnih krajev
naše države, da je zakonodavec vedoma
in namenoma, torej z jasno in odločno
voljo, iz razlogov navedenih v tej peti-
ciji pod I. do V. pri uvedbi enotnega tro-
šarinskega zakona za celo državo, ho-
tel se izogniti dvojnemu obdačenju pro-
ducenta vinogradnika pri konzumu
lastnega pridelka, torej je hotel pozna-

vajoč dejanske razmere, zasigurati, da
se kmetovalec in producent v obče kot
konzument svojega lastnega pridelka
za sebe in svoje lastne gospodarske po-
trebe ne obdači.

Izvršitev navedenega objašnjenja dav-
kodnika nalaga edino in samo vinograd-
nikom izvzeto od vseh kmetijskih in
drugih gospodarsko pridobitvenih pa-
nog, nova ogromna bremena in to baš
ob sedanji krizi našega kmetijstva in
posebej še našega vinogradništva.

VI. Objašnjenje zahteva od vinograd-
nikov državljanov nekaj, kar bi bilo
za nje izvrševati jako težko in kar se
po našem mnenju administrativno ne
bo dalo niti izvajati, niti kontrolirati
ter bo povzročilo po nepotrebnem šika-
ne in dajalo povod k nepreglednim ova-
janjem in vsled tega povzročalo demo-
ralizacijo davkoplačevalčeve vesti.

Ker se pa prav dobro zavedamo, da
gospod finančni minister niti kot stro-
kovnjak in še manj kot minister v naši
državi neče in ne namerava tega, ker
vemo, da hoče samo urejene finance in
zadovoljne državljanje, zato upravičeno
pričakujemo in prosimo, da ukine na-
vedeno obrazloženje. Obenem si dovo-
ljujemo opozoriti in prositi gospoda
ministra, da na podlagi trošarinskega
zakona reorganizira plačevanje troša-
rine na vino na način, kakor se je nek-
daj prakticiral v teh krajih in izkazal
kot dober za finančno upravo, za dr-
žavno blagajno, za pokrajinske finan-
ce, za producente, konzumenta in pro-
dajalca kot najprikladnejši.

Prosimo, da blagovolite, gospod mi-
nister, uvaževati vse navedene razloge,
ukreniti potrebno ter sprejeti tudi ob
tej priliki izraze našega najodličnejše-
ga spoštovanja.

Maribor, 12. februarja 1930.

Ivan Šerbinek,
predsednik.

Dela ruskih boljševikov.

Osobje v poslaništvih v Moskvi stra-
da, ker v državnih in zadržnih prodaj-
alnah ne dobe dovolj živil, pri zaseb-
nikih so pa dosti dražja in boljševiška
postava tudi pod kaznijo prepoveduje
take kupčije. Zato je angleško zunanje
ministrstvo poslalo svojemu zastopni-
ku v Moskvo večjo množino živil, raz-
ličnih konserv, kondensiranega mleka
itd. En del teh živil so dobila tudi dru-
ga poslaništva, a vsem angleški zastop-

nik ni mogel ustreči. Zato so se druga
poslaništva sama obrnila v Rigo, Re-
val in Helsingfors, da bi od tamkaj
prejela potrebna živila.

Sploh v Rusiji zelo primanjkuje ži-
vil. Nek Danec, ki je iz Arhangelska
prišel v London, je pravil, da je v se-
verni Rusiji že pravcati glad. Pud ržene
moke stane že 12 rubljev, prej pa le 1
rubelj 20 kopejk, pud (16 kg) sena stane
2 rublja, prej pa le 1 rubelj 20 kopejk.

Vsled tega morajo posestniki klati celo molzne krave, ker jih ne bodo mogli prekrmiti.

V Rusiji zato primanjkuje živil, ker kmetie ne marajo tlačaniti in pridelujejo le toliko, kolikor sami potrebujejo. Vsled tega je strašna jeza na kmete. — Večjim kmetom so boljševiki dali ime »kulaki«. In sam Stalin se je izrazil, da bodo boljševiki kmete zanaprej smatrali za »buržuje«. Proti večjim kmetom so organizirali manjše kmete v takozvane poljedelske komune ali skupna posestva. Ta skupna posestva dobijo od države različne stroje, semensko zrno, ker na teh posestvih upajo boljševiki pridelati dovolj zrna za mesta in za prodajo izven države. Tudi na večje kmete pritiskajo z vso silo, da bi oddali zemljo takim poljedelskim komunom. Kmetje se pa večinoma strahovito branijo in nočejo odstopiti svoje zemlje, ker vedo, da bi bili potem od boljševikov tako odvisni kot industrijski delavci od boljševiške tovarne. Zato je strašen boj med kmeti in boljševiško oblastjo. Boljševiška oblast s silo jemlje zemljo kmetom, ki se branijo, jih zapira, mori in preseljuje cele družine v druge kraje. Kmetje pa požigajo poljedelske komune z inventarjem vred, morijo boljševiške vaške načelnike in njihove komisije. Povsod nič drugega kot samo preganjanje, razdejanje in uničevanje! Pač ubogi ruski kmečki narod pod jarmom boljševiških trinogov! — Kakšen bo konec tega boja?

V severni Rusiji sekajo in pripravljajo les za državne namene. Boljševiki silno priganjajo prebivalce k delu. Tak strogost vlada, da v vaseh ostajajo le starčki in otroci. Boljševiki so zato najeli mestno sodrigo, mestne potepuhe in vlačugarje. Gorje ruskemu kmetu, če bodo taki ljudje njegovi nadzorniki! — Padli bodo nazaj na stopnjo brezpravnih sužnjev.

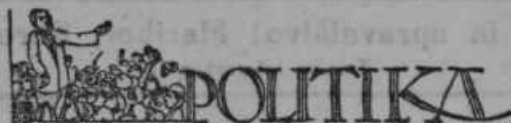
Obenem pa sovjetska vlada zatira vero z vso silo, podira in zapira cerkve, mošeje in sinagoge ter sežiga svete podobe in ikone. V zadnjih treh mesecih je zaprla 980 cerkev ter okrog 200 mošej in sinagog. Zato marsikje duhovniki obhajajo službo božjo ponoči v zasebnih stanovanjih. Pariški pravoslavni metropolit Evlogij pravi v svoji božični poslanici, da so boljševiki v nekem kraju zažgali 4000 svetih podob. In v Voronežu so na Svečnico zažgali 3000 svetih podob in ikon, katere so pobrali iz samostanov in cerkva. Škofe in duhovnike pa mučijo, morijo in zapirajo. So popolnoma brezpravni, ker list »Voroždenie« v Parizu poroča, da po navodilih boljševikov lekarne ne dajejo več zdravil osebam duhovskega poklica in pismonoše jim ne dostavljajo pisem.

Boljševiki pa ne divjajo samo zoper ljudstvo v Rusiji, tudi v inozemstvu hočejo sebi nevarne ljudi odstraniti. V Parizu je stanoval general A. P. Kutepov, predsednik ruske občevojne zveze. Sam veliki knez Nikolaj Nikolajevič ga je poklical na to mesto, ker je zelo zmožen mož. Lansko pomlad je inšpiciral v Jugoslaviji. Dne 27. marca je bil na Vurbergu. In takrat smo imeli

čas pozdraviti tega odličnega gospoda. Letos, dne 26. januarja ob pol 11. uri je hotel iti general Kutepov k službi božji po rajnem generalu Kaulbarsu. Blizu njegovega stanovanja ga je čakal lep, rdeč avtomobil. Ko je šel general mimo, sta ga dve močni osebi s silo potisnili v avtomobil in šofer je vse odpeljal neznan kam. Bili so to sovjetski agenti,

ki so najbrže po naročilu iz Moskve ujeli tega odličnega moža ter so ga zapeljali na skriven kraj, kjer so ga umorili. Gotovega pa še nič ne vemo, kaj se je z njim zgodilo.

Tak je položaj v Rusiji. Nam ne preostane nič drugega kot vsak dan moliti po naročilu svetega Očeta: Odrešenik sveta, reši Rusijo!

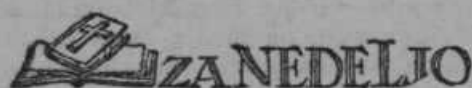
V DRUGIH DRŽAVAH.

Italijanske oblasti in časopisje ima zadnje dni veliko opravka z atentatom na tiskarno lista »Popolo di Trieste« v Trstu. Neznani storilci so položili bombo na hodniku tiskarne zgoraj omenjenega lista, ki je eksplodirala, močno poškodovala tiskarno ter ranila težje štiri osebe, od katerih je eden urednik umrl v bolnici. Lažje poškodovanih je

več. Aretiranih je bilo že nad 100 oseb in Mussolini je razpisal nagrado 100 tisoč lir onemu, ki bo razkrinkal tržaškega atentatorja.

Nova vlada na Španskem se vedno bolj utrjuje. Prejšnji diktator Primo de Rivera je zapustil Španijo in se mudil v Parizu iz strahu, da bi se kdo ne maščeval nad njim radi samovlade.

V Afganistanu zopet vre. Kralj Afganistana Amanulah živi v prognanstvu v Italiji, njegov naslednik Habibulah je bil ustreljen in proti sedanjemu vladarju Nadirkanu se je začel netiti upor med nekaterimi plemeni.

Prve cerkve in prazniki.

Ko je bila krščanska cerkev enkrat prosta, ni pozidala samo onih svetišč, ki so bila porušena v preganjanju pod cesarjem Dioklecijanom, — ampak je zgradila veliko novih stavb za katere je prispevala rimska država. Na ta način se je razvila prav kmalu posebna cerkvena stavbena umetnost. V celem prvem stoletju prevladujeta dva sloga: bazilika in okrogle stavbe s kupolo.

Bazilika.

Bazilika je bila stavba v pravokotu, ki je bila razdeljena s stebri v tri ali celo pet ladij. Srednja ladja je bila najvišja s sedlasto streho kakor stranske ladje, a brez oboka, da je bilo videti iz notranjščine strešno ogrodje. Na enem koncu je bila bazilika zaokrožena v polukrogu v takozvano apsidno; v zgorajnem delu stranskih sten so bila okna. Notrajna stran sten kakor tudi tla so bila prevlečena z dragocenim marmorjem ali s preprogami. Večkrat je imela bazilika med ladjo in apsidno še eno povprečno ladjo. V sredini apside je bil sedež za škofa in za tem ob vsaki strani je sedela duhovščina. Zunaj pred baziliko je bila s stebri podprta lopa in pred to nepokrit četverkoten prostor, kamor so smeli grešniki, ki so delali očitno pokoro.

Okrogla stavba.

Značilna za prvo krščansko dobo so okrogla svetišča, ki so bila pokrita s kupolo in je počivala cela stavba na stebrih. Ta način zidanja so uporabljali Rimljani za svoje palače, kopališča in grobnice. Že pod Konstantinom Velikim so se stavile cerkve v tem slogu, kakor na primer cerkev apostolov v Carigradu. Stene okroglih starokrščanskih cerkev so bile na znotraj polne najlepših mozaikov (podob iz razno barvnih kamenčkov, katere so pritiskali v posebno malto).

Altar.

Altar je stal v baziliki na sredini apside. Če je imela bazilika še povprečno ladjo na sredini, kjer sta se križali glavna in povprečna ladja. V okroglih cerkvah je bil altar na sredini stavbe. Imel je prvotno obliko mize, pozneje krste, kar je bilo posneto iz katakomb in je služil kot shranišče svetih ostankov. Altarji so bili skraja leseni, pozneje izključno kameniti. Obe stranski altarjevi steni in posebno še sprednja so bile prevlečene z dragocenimi kovinami. Nad altarjem se je dvigalo na stebrih nebo (baldahin). S strehe neba je visela posoda v obliki goloba, kjer je bilo shranjeno Najsvetejše. Ob straneh neba so bile preproge, s katerimi so altar lahko zagrnili. Še le tedaj, ko je prenehala služba božja po zasebnih hišah, so dobile krščanske cerkve več stranskih altarjev.

Prazniki.

Po proglasitvi prostosti za krščanstvo je naraslo število praznikov, ker so jih predpisovali tudi državni zakoni. Božič (25. decembra) so poznali v Rimu leta 336 in se je razširil od tamkaj hitro po celem zapadu. Praznovanje božičnih praznikov so prevzeli na vzhodu krog leta 370. Advent so praznovali v Rimu od 6. stoletja. V Galiji (današnja Francija in Nemčija) so se postili koncem 5. stoletja skozi 6 tednov: v sredo, petek ter soboto kot pripravo na Božič. Praznik razglasenja Gospodovega ali sv. Treh Kraljev se je razširil v drugi polovici 4. stoletja po zapadu. Kristusov vnebohod so začeli praznovati takoj, ko so prenehala preganjanja. Četrto stoletje pozna ta praznik kot splošen. Vnebohod so obhajali s procesijami v kak drug kraj kot spomin na pohod Kristusa ter apostolov iz Jeruzalema na Oljsko goro. Za nekaj posebno prazničnega so smatrali že od nekdanj teden pred Veliko nočjo. Celo čas od Velike noči do Binkošti je bilo nekako praznovanje, ker je bil te dni prepovedan post in klečanje med molitvijo.